

Ч А (О П І С Ь)

у верасні

ПОЛЫМЯ БЕЛАРУСЬ МАЛАДОСЦЬ

ВЕРШЫ УКРАЇНСКІХ СЯБРОЎ

Расціскаў БРАТУНЬ

У ГАСЦЯХ

Дзён перажытых успаміны
Сінуюцца за сталом паволі,
Як павукі людской няволі,
Зісьлю спажуюцца няспына.

Бы з гасцем-земляком у хату
Яны прыхопілі з-за мора,
Каб прыгадаць былое гора
За сённяшнім сталом багатым.

Настольнік белы накрываюць,
Талеркі — конная я казка,
А гаспадар гасціна з пляшкі
У чарку гасцю падлівае.

А той сядзіць шчаслівы, п'яны
Ад успамінаў стрч, напітку,
І цяжка ўжо гомоніць нітку
Звазляць яго ў гэтым тумане

Ад «Пярсцаў» і «Вэрхавіны»,
Што ў мірным дыме сінуюцца,
А гасця родзіны наступюць —
Няма спачыну ні хвіліны!

З тым выпі за такое свята,
Той прасіць зноў за стужку выпіць...
Шампанскае ліцца з шышпа:
Ну, як тут не паслухаць брата!

Памалу з-за стала падніўся
І зрокам сваёму аніўіў:
— Наліце ветру Украіны,
Я без яго ве задыхаўся.

Наліце поўны келіх неба,
Наліце водар дубровы,
Наліце гадзі роднай мовы —
І больш — нічога больш не трэба!

Наліце вечары вясновых
І ранкаў-досвіткаў у полі!
І каб было ўсяго даволі,
Дадайце кветкаў мне вяснёвых.

Хоць кроплю свайго шчасця дайце!
І замест піва свайму гасцю
Крыху пляскае маладоці
І мараў, мараў налівайце!

Усё мне ліце ў келіх, братцы,
Каб хоць глыток мне на чужыне
Паветра з роднае краіны,
З якім віну нат не зраўнацца!

Свой келіх ён узняў паволі,
І хоць у ім віно не зеляла,
— Ні,— ціха ўсё яму сказаў,
— Што не дадуць за час нядолі!

Пі на здароўе, браце, пі,—
Усё, што жадаў, сабе напіў.
— Пераклаў Максім Танк.

Патро ГАРЭЦКІ

ЗЯМЛЯ КУПАЛЫ

Я ўспамінаю бацьмы дні,
Калі ў пакутах ты намерцц стаяла
І ў ківасе клекацка, бы ў агні,
Зямля святая вешчага Купалы.

Не салаўёў прылітлых галасы —
У грозныя гадзі цяжкія навалы
Грымець помстаю твае лясны,
Зямля святая вешчага Купалы.

Мы чулі стогі з палескай стараны,
І вера нас у бітэх акрыляла,
Што прыйдзем да цябе скрозь гром
Вайны, зямлі святая вешчага Купалы.

І мы мукнелі ў бітвах, мы ішлі,
У нашых сэрцах помста клекацка,
Мы волю назаўжды табе яслі,
Зямля святая вешчага Купалы.

І хай няліткі нам было ў баі,
Ды ворага мы знішчым — гэта зналі!
Бо кляту вярнэцца табе дзі,
Зямля святая вешчага Купалы.

У квецні страчашце ты вясну,
І любяць навекі сэрцу стала,
Бо па тваіх шляхах прайшоў вайну,
Зямля святая вешчага Купалы.

Няхай сядзі квітнёўца ля шляхоў,
Шумяць палі, дзе ты насмерц стаяла,
Як сэрца дар, яны табе любяць,
Зямля святая вешчага Купалы.

Пераклаў Рыгор Няхай.

Мікола ВІНГРАНОУСКІ

ВЕЧАРОВАЕ

Чарне паветра. Шляхі заснілі,
Пахучы сны пахінулі пракошы,
Вечараць стамлёныя сёлы паселі

Пад вішні, ігрышы і пад нябёсы,
І цікі туман да сябе прыгарнушы,
Вечарае поле напавам з далі
Вечарае неба,

нібы та ў гарнішак,
Макаючы ў рэні акраіны хмурны,
Вечарае сэрца сваім спадзваннем,
І думка-дарэчыца свежымі марамі,
Вечараюць вочы прасторам,

туманамі,
Чарне паветра... А ў небе пшчота,
Пё росы на яблках вечер
прыблудны...

Мой свеце зялёны, мой свеце
ўсплодны,
Табе, аб табе — усё думі-турботы,
Для шчасця ўсё ёсць!

Есць і хлеб, і пакошы,
Есць згодна жыцця між табою і намі,
І сад малады на вятрах пладаношчэ,
Як доля мае, пладаношчэ гадзі!

О мой чалавек з хлбароновага роду!
Прайшлі праз мяне твае ўсе карані,
Старую, як свет, тваю душу

і прыроду
Насу ў свае новыя думі і дні!
О мой чалавек са славянскага племя!
Ты стам зачытай і бурным Дняпром,
Сагрэты задумаю скіра ў цемі,
У жыцце абшошы цябе сярпом...

Ты з коласа чыстага, высакороннага!
Ад гора-надоленні, суму і зла,
Ад хана Батыя праз Гітлера чорнага
Твая мне пакуцкая помста прыйшла!
З табою і думкі мае і надзеі,
Якая мой лёс ні сустрае пара —
Я чую: твой век для мяне маладзёў —
Бо зноў, што ты ў мяне для дэбра!
Пераклаў Рыгор БАРАДУЛІН.

Пераклаў Рыгор БАРАДУЛІН.

Трэці сваёй дзесятай кніжкі «ПОЛЫМЯ» адводзіць творчасці ўкраінскіх сяброў — адтараў часопіса «Жоні», Тут вершы С. Алейніка, Р. Братуня, П. Гарэцкага, М. Пятрэнькі, І. Драча, М. Вінаградоўскага, А. Шмігельскага, У. Лыжыка, М. Грынькі, М. Гаврышкі, М. Раманчанкі, Т. Адуцькі, В. Калазія, М. Сынгаўскага, Байкі І. Сварніка, апавядання і навіны П. Казанюка, У. Грыжыцка, Р. Іванюкі, А. Пастушкі, «Мініжурныя навіны» І. Вільдэ, аповесці П. Івонюкі, «Мініжурныя аповесці» І. Вільдэ, аповесці П. Івонюкі, «Слова пра сяброў» — артыкулы У. Юрвіча, Р. Сабалеўкі, С. Грабавіцка, У. Караткевіча, А. Ескава, С. Шаляцкі, У. Іх аналізуюцца кнігі «Транка» А. Іганара, «Край бітага шляху» Р. Іванюкі, зборнікі вершаў Р. Братуня «Какашкая кніжка», У. Лыжыка «Полымя змя асвае», А. Юшанкі «Калі ласка!», праца літаратурнага агляду І. Вішнёўскага «Традыцыі і сучаснасць». Пра Юрыя Мельнічука — пісьменніка і чалавека — расказвае Р. Няхай.

Вераснёўскі нумар «Полымя» быццам на прозу, Працавае друкаваць артыкулы раманна «Засценка Майнаўка» А. Чарнышова, і аповесці «Твой шлях перад табою» выступіла А. Кулакоўска, і аповяданне «Пачаткі» — А. Рышко. Цікавы нарис «Ключы ад Сезам» змяшчае ў гэтым нумары В. Палтаран.

Пазія прастаўдлена вершамі В. Вярбы, Н. Тарас і А. Кашыко.

Гаворку пра культуру мовы, якую вядзе часопіс, працавае Р. Клоўска. Яго артыкул называецца «Увага — дзесяцігоддзю!»

У раздзеле «Бібліяграфія» — рэцэнзіі М. Прашковіча на кнігу Я. Усікава «Беларуская каляеда (ля вытокаў жанру)» і Ф. Янкоўскага на «Набруччы польска-беларускі слоўнік». Аб зборніку апавяданняў У. Мехала «Станцыя паблізу Тамбова» і працы польскага вучонага М. Алаховіча «Цікавае да беларускай мовы ў Польшчы» пішуць С. Гусак і П. Юр'еў.

«МАЛАДОСЦЬ» — адкрывае свой дзесяты нумар апавяданнямі М. Стрыльцова «На чаргавым годзе вайны», «Што будзе сніцаць», «Роздум». Тут жа — мініяцюры Я. Брыля «Рамонкавы россып», пачатак прыгодніцкай аповесці У. Караткевіча «Дзікае палюванне караля Стаха», «Цікавінскі дзеньнік» І. Шкарэўскага. Няма ў часопісе і вершаў. Гэта творы А. Зарыцкага, Р. Семанюкі, Я. Паркуты, У. Верамідчыка, вядлага паэтка перакладаў беларускай партызанкі І.І. Караткевіча прысвечаны нарис А. Захаранкі. Пра геранічныя справы свецкіх вайнаў у бах за Нёман расказваюць Я. Лешанюк і Я. Койганяў.

У раздзеле «На арбіту камунізма» — рэпартаж з Баранавіцкага баваўнянага камбіната. Да 70-годдзя з дня нараджэння выдатнага савецкага кінарэжысёра А. Дайчэнікі друкуюцца ўспаміны А. Саласяркі.

Пад рубрыкай «Кнігі і час» бібліятэкар Г. Малішэўскі расказвае ў «Маладосці» пра вядомую цікавае чытачоў да творчасці Мікалая Астроўскага. Тут жа — артыкулы П. Стэцю (пра «Дыялекталогічны атлас беларускай мовы») і А. Лойкі (пра кнігу В. Каваленкі «Пошукі і здзісьненні»).

«Над Бесэдыю» — так называюцца мататкі М. Айсенкі, якія расказваюць пра падарожжа на роднаму краю.

Есць у нумары і «Фотаклуб «Маладосці», артыкул пра малады мастак і іншыя матэрыялы.

Багата літаратурных матэрыялаў у дзесятым нумары «БЕЛАРУСЬ». Гэта вершы П. Макала, А. Зарыцкага, В. Зыўкі, С. Дзярэя, «Вянок на дзеньнік» А. Волыскага, Байкі У. Корбана «Абразы». З прозы мы маем тут апавяданні М. Ваданосава «Троці лініі...», У. Караткевіча «Сіняя-сіняя» і П. Прохмы «Зоя смяецца».

Артыкул Р. Бярозкіна «З намі размаўляе Кола» прысвечаны кнізе М. Лужаніна «Кола» расказвае пра сябе. Манасграфія М. Грынькі «Аркадзь Куляшоў» і апавяданні В. Гарбука разглядаюць І. Курбачаў і М. Хведаровіч.

Як заўсёды ў «Беларусі» шмат нарысаў, замалёвак, рэпартажаў, Гэта і фотарэпартаж з будаўніцтва Гомельскага супер-фасфатнага завода, і расказ пра будні Турацішчыны, і нататкі пра сённяшняю Баргарыю.

Пятрусь МАКАЛЬ

Колькі ў табе нявызнаных скарбаў
скавана

Мова наша,
Пявучая мова.

Рыгор СЕМАШКЕВІЧ

Быў май, і чалавек з вайны прыйшоў,
Прапалы дымам, полымем, жалезам,
Сям'ю сваю, свой родны дом
знайшоў.

Цялі кусты абпаленага бэзу,
А потым ён заснуў, і доўга спаў,
Ён так не спаў нішчы ў жыцці
ніколі.

Удзень атрад мінеруў міны рваў,
Што засталіся ад вайны на полі.

А ён не чуў. Дрыжалі хаты, гай,
Спаў чалавек спакойна, без трывогі.
А поўначу ў спаленні краі
Вярнуўся славей з цяжкой дарогі.

Успыраў на галіну пад акном,
Запеў на ўсе лады — ну проста
дзіва.

Трывожны, ён спяваў пра гэты дом,
Пра любую адзіную радзіму.

Н'бы хацеў сказаць: «Ну вось і я,
У родны край свой з песняю
вярнуўся,
Свет, слухай, слухай песню салаўяў,
Ён доўга пеў, і чалавек прачнуўся».

Васіль ЗУЕНАК

Яго лічу не з той пармы,
калі
Я ад калыскі да стала прадыйшоў
І ўсе марозы для мяне былі
Малюнкам хітрым — шэрраню на
шыбах.

Мой шлях працоўны ў той пачаўся
дзень,
Калі дала мне маці пляшчу з квасам
І агурку пакаляшы ў кішчы,
Каб не ўпадаў у грады самапасам.

Сказала перад гуртам малышоў:
— Шануся, — працяўнік умоў ты ў
хаце...

І з гонарам нязвычайным я пайшоў
За статкам збродлівым па гразкай
гаці...

Ну і пагані ж бог гусей стварыў!
Папасіў бы ён сам сваю жыццёў
Нядасу, на неба ўцёк бы без пармы,
Надпасаў пакаляшы ўсіх — анілаў.

Даўно было ўсё.
Сталася настале.

Ні бога я, ні чорта не баюся...
Усяснілі працы, хлеба на стала,
Рукам мазолістым —
Малюся!

Ірына ВІЛЬДЭ

Багата людцаў
спраўляюць
сваю нічымнасць
кустам вясобі. Ці
кава, якім фігавым лісцю
будуць пры
свае паганенкія ду
шы?

Найбольш нестак нам нашых
кажончыкаў-баць
коў таму, што няма больш таго
люстраў, у якіх
так рэльефна адбіваўся наша
кожная радасць.

Короткая навіла — раман
будучыні.
Сказаў скелты.

На вяршыню славы вядуць
парадным ходам. Па
дае з яе чалавек — чорны.

— Чаго ты плачаш, дзіцяці?
— Ой, мамка! Мы разбіралі з
настаўнікам «Пачынаючы са
Бетховена, а потым ён сам
зайграў яе. Ой, як страшна
было, мамка! Разумееш, грот
і бліскавіца спалохалі гурт
коней, што пасвіліся на лузе...
Коні ад жаху пачалі скакаць
з высокага берагу проста ў
пеністы вадаспад... бора
вырываў, ты чуеш, мамка,
дубы з карэнішчам... А
дзевы, які гарачыя паходні,
ліцелі са сістэмам у
паверткі... І раттам пачуўся
план дацяіць, і хто гэта
мог быць, мамка! А стосці
зайграў на дудцы... Ух, як
страшна было, мамка!

— Колькі разоў ты мяне не
паслухала і зусёды
трэпалла ў ліхалецце, з
якога я мусіў пасля
выцягнуць цябе, — журый
роўно сэрца, а сам
падумай: «А колькі разоў
я не паслухаў твайго
галосу і каляў гора...»

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў адзін
атзіст. — Усё жыццё
старонца трапіць у рай,
а я бо пакалі іх да сёбе,
дык яны хутэй выклі
каюць лекара, каб адлісці
тую жаданую сустрач
чу.

— Дзіўныя людзі веруючыя,
— сказаў ад

3 ПАТОКУ ЖЫЦЦЯ...

БЕЛАРУСКІ ДРУК ПРА КАЦЮБІНСКАГА

Беларускія чытачы пазнаёміліся з творчасцю выдатнага ўкраінскага пісьменніка яшчэ ў дакстрынічкі перыяд па пераходах яго твораў на рускую мову, а таксама па крытычных артыкулах і рэцэнзах. Невялікіх, але іх належаў беларускім культурным дзеячам, у прыватнасці Максіму Багдановічу.

Беларускі друк пачаў знаёміць сваіх чытачоў з жыццём і творчасцю М. Кацюбінскага толькі пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі. Так, у 1926 годзе часопіс «Полымя» ў пятым нумары пад рубрыкай «З украінскага культурнага жыцця» змясціў інфармацыю аб новых фактах біяграфіі пісьменніка — аб архіўных знаходках у Вінніцы (горадзе, дзе нарадзіўся М. Кацюбінін).

Увогуле «Полымя» адыграла значную ролю ў папулярызацыі творчасці М. Кацюбінскага сярод беларускіх чытачоў. Акрамя інфармацыі, ён публікаваў і артыкулы аб украінскім пісьменніку, у прыватнасці, артыкулы П. Бузуна і І. Стэбуна.

Артыкул прафесара П. Бузуна «Ад інтэлігенцыі да народа (М. Кацюбінін)» быў надрукаваны ў восьмым нумары «Полымя» за 1926 год. Гэта першая спецыяльная работа беларускага даследчыка аб жыцці і творчасці ўкраінскага пісьменніка.

Аўтар справядліва вылучыў апошні «Fala morgana» — найбольш творчае і сямейнае паведамленне 1905 г., П. Бузун спыніўся не толькі на ізаляцыі і самотнасці, але і на не маючых вартасцяў і раў пераходзіць на беларускую мову.

У 7-8 нумары «Полымя» за 1938 год быў надрукаваны вялікі артыкул украінскага літаратуразнаўцы І. Стэбуна «Міхал Кацюбінін (Біяграфічны нарыс)» — скарочаны пераклад аднаго з раздзелаў манатграфіі. У гэтай частцы гэта работа ўнесла ніякай новага ў вывучэнне жыцця і творчасці М. Кацюбінскага. Аднак побач з падкрэсліваннем значэння дружбы ўкраінскага пісьменніка з М. Горькім, з правільнымі заўвагамі аб тым, якіх іншых баях творчасці М. Кацюбінскага, І. Стэбун увогуле накіраваў характарызаваў стан украінскай літаратуры канца XIX — пачатку XX стагоддзяў. Даследчык сцвярджаў, напрыклад, што М. Кацюбінін нібыта быў адзіным сярод украінскіх пісьменнікаў, што нібыта ваколі яго панавала нацыяналістычныя арыентацыі.

Што датычыцца перакладаў твораў ўкраінскага пісьменніка на беларускую мову, то тут можна назваць толькі адно апазданае для дзеяч «Нарэабрэнскіх дзён», якое выйшла асобным выданнем у Беларускай выдавецтва БССР у 1939 годзе.

П. АХРЫМЕНКА.

Аляксандр ДЭЙЧ, пісьменнік

Мне давялося убачыць яго толькі адзін раз. У Кіеве, у 1913 годзе, за некалькі месяцаў да смерці. Студэнцкі мароз скоўваў вуліцы, серабылі тэлеграфныя праводы, рыселі палазы саней, а ва ўніверсітэцкай клініцы было гораха напалена. І ў палаце, дзе ляжаў Міхал Кацюбінін, на падаконніку ля яго ложка стаўла кветка, якая ён так любіў. Нібы вясна прыйшла ў гэтую палату з заснежанага Кіева і атудзіла сваім цяплым цяжкім хворага пісьменніка. Ён быў бледны і худы і толькі яго вочы, непатворныя «кацюбінінскія» вочы праменіліся дзіўна і чалавечай ласкай.

Не памятаю, што гаварыў Кацюбінін, але ў памяці засталіся гэтыя цёплыя вочы, што вылілі да сябе і кветкі, якія ажыўчалі маёнтонную белыну балычнай палаты.

М. Кацюбінін, па сведчанню сучаснікаў, які ведаў яго, нібы быў крыніцаю ўсяго высакорнага, добрага, чалавечнага... Нездарма Горькі, з якім украінскі пісь-

меннік быў звязаны глыбокай творчай дружбаю, пісаў пра яго: «У свеце ідэй прыгажосці і добра ён «свой» чалавек, родны чалавек... Ён пра ўсё падумаў, ён нейкі асабліва блізка да добрага, і ў ім нішто арганічна грэблівасць да дрэннага. У яго тонка развіта эстаэтычная чужасць да добрага, ён любіць дабро любоўю мастака, верыць у яго перажуючы сьлёзу, і ў ім жыве памучы грамадзяніна, якому глыбока і ўсебакова зразумела культурнае значэнне, гістарычны кошт добра».

У значнай і разнастайнай спадчыне выдатнага ўкраінскага пісьменніка ёсць апазданае «Што забілася ў кнігу жыцця». Тут асабліва выразна раскрываецца аснова жыццёвага аптымізму вялікага мастака. Тут мажорна гучыць тема перамогі добра над цёмнымі сіламі эгаізму, жорстнасці і зла, якая пастаянна сустракаецца ў М. Кацюбінскага.

...Знаёмыя годам і настаяю асяляюцца сям'яй. Старая бабка, якая даўно чакае смерці, становіцца вядомай дэмаў, каб казачка іх вяртае ў лёс, каб узяць бедную змерзлую старую дамоў. Першае добрае, чалавечнае надзею і жорсткім паніжэннем быць запісана ў кнігу жыцця. Гэтае трагічнае апавяданне, якое нечымі чытаць без хвалявання, аднак не падымае горага паўчужыя: няёмкая жыццёвая абстаноўка М. Кацюбінскага прыводзіць да светлага фіналу і прымушае верыць у чалавечнае, у яго лепшыя душэўныя якасці.

Некалькі рускіх літаратур Усевалад Гаршына ў вельмі паэтычнай і вельмі сумнай назвы «Аталеа гігісера» расказваў пра гордую палубу, што рвецца на свабоду да душной цяпліцы. Яна цягнулася ўвышчыю і злёднай вершальнай прабівае шкляную стору. Але халоднае паўночнае неба замарозіла магутную палубу. Аўтар казі сумна гарваў аб гібель высякародных парываннаў яго сучаснікаў; нявер'е ў перамогу сацыяльнай справядлівасці зрабіла Ус. Гаршына фігурай трагічнай. Іншы быў М. Кацюбінін. З пачатку свядомага жыцця ён верыў у магутныя сілы народа,

сваёго твора. І цяпер яшчэ шануюць у гэтай вёсцы памяць пісьменніка. На доме гэтага вінаградара ўстаноўлена мемарыяльная дошка з надпісам: «У 1893 годзе вялікі ўкраінскі пісьменнік М. М. Кацюбінін быў у Дзуржукетах і пісаў апавяданне «Для агульнай карысці», у янім малое дэс малдаванна Замфіра Нерана, што жыў у гэтым доме».

Гэта паказвае, як цесна творчасць М. Кацюбінскага звязана з сапраўдным жыццём. І паказвае, што, выхаваны да друку ў манах перадавых украінскіх пісьменнікаў, Кацюбінін назваў яго «З патоку жыцця». Гэтым ён падкрэсліў рэалістычны і дэмакратычны характар прагрэсіўнай украінскай літаратуры свайго часу. Ён стаў у адным радзе з такімі выдатнымі ўкраінскімі сучаснікамі, як Іван Франко, Леся Украінка, Васіль Стафанік, Леся Мартовіч, Марко Чарэшчына.

Максім Горькі ўспамінаў, як, глядзячы на шорны снапы Капры, пакрытыя багатай зелянінай траў і кветак, М. Кацюбінін гаварыў: «Якая сіла жыцця! Мы прывыклі да гэтага і не заўважаем перамогі жыцця над мёртвым, дзейнага над інертным, і мы нібы не ведаем, што сонца творыць кветкі і плады з мёртвага каменя, не бачым, як усюды перамагае жывое, каб бадзёрны і радаваць нас. Мы павіны былі б уміхацца свету па-сёброўску...»

М. Кацюбінін ўсмехаўся свету ўсмішкаю сёбра. Чым больш ён радаваўся кожнаму прабліску аянго ішчасці і неў «хвалу жыццю» (назва аднаго з апавяданняў), тым больш ненавідзеў ён усялякую маршчыну, народную варварствам і рэлігійным фантазмам. Завяснае аблічча папоў і манахаў у чорным адзенні, якія робіць чорныя справы, паўстаюць у яго апавяданнях, выклікаючы агіду да сябе. Малады поп Васілій з апавядання «Лячэнка», прагне і хціць душэўнае ўсяго жыцця на сяле, карысць сваяцкіню, які выкраў ляцэлотнік з царкоўнага кубка («Ляцэлотнік»), таўстыя і тлустыя папы, якія бластаюць пагаром («Ён ідзе!»), — вобразы, якія не могуць не ўсхваляваць чытача і не выклікаць у яго пацуюча нянавісці.

ТЫСЯЧЫ КІЛАМЕТРАЎ НА ДЫЛЖАНСЕ

Мы прывыклі бачыць турыстаў, якія падарожнічаюць па іраінах свету на самалётах, машынах, палядах і г. д.

Турыстаў, якіх вандруюць на такіх востх старадаўніх дылжансах брацстанце сустраці ўпершыню.

Гаспадар гэтага фурагона амерыканец Леон Глічук з горада Рычтона (штат Вярджынія) са сваёй сям'ёй вандруе па краінах свету з 1961 года. Удалымік невялікага рэстарана ён прадаў усё сваё маёмнасць, апрача прадметыў катэгія ўмятку, і адправіў падарожнічаць па іраінах амерыканскага кантынента. На двухжонным дылжансе сям'я Глічук аб'ехала амаль усе краіны Паўночнай і Паўднёвай Амерыкі.

Затым настольны падарожнік перасялі на пароходзе анія і трапіў у Еўропу. Праехаўшы тысячы кіламетраў па іраінах Заходняй Еўропы, падарожнікі 12 метраў прыехалі ў Брэст.

— Мэта нашай паездкі па іраінах свету, — сказаў Леон Глічук беларускім карэспандэнтам, — азначэнне і жыццёвым людзям розных краін... Нас з вялікай гасцінасцю сустракалі ў Італіі, Італіі, Польшчы, у Савецкім Саюзе і прывіта чатырыста пустых канвертаў. Мае сёбры і знаёмыя прасілі, каб я пісаў з Расіі пра ўсё добрае і цікавае, што сустрачаю ў іраінах, першыя ўражанні аб савецкай краіне і яе людзях — вельмі добрыя.

І. ДАШЧЫНСКІ, фота В. ЧЭБЕРКУСА.

«НІЧОГА ПАДОБНАГА Я НЕ СУСТРАКАЛА»

ЭРНАТА СКОТА У ВЯЛІКІМ ТЭАТРЫ

Не сцэне Вялікага тэатра была паказана опера кампазітара Гэлена Даніціці «Лючыя дэ Ламурэр». Дзеянне адбываецца ў феадаліі Шатландыі. Адаючы належае гучнаму, сапраўды опернаму барытону Джэндэжэма Гуэльфі, бліскучаму тэару Керла Берганці і яркай ігра тэмпераментнага Валтэра Гуліно, нам хачэцца б перш за ўсё сказаць аб Рэнатэ Скотэ. Славуэта італьянская спявачка пакрыла маскіўчой сваім талентам. Захоўваючы ўсю чароўнасць жаночасці і лірычнасці, актрыса разам з тым пераканана раскрысвае ў сваёй гераіні глыбокае пацуючы пратэсту супраць рэалісцічнасці — яна змагаецца за каханне, у імя якога памірае, але не здаецца. Выкананне спявачкі выклікае проста захапленне. Не толькі голас, але і кожны рух мяккіх, ласкавых рух.

Масквінчы стаячы ападыраваўлі Рэнатэ, выклікаючы не незвычайнае колькасць разоў, а яна ледзь прыкметна змалвала слёзы радасці...

Мы сустраціліся з Рэнатэ Скотэ на другі дзень пасля перамогі. Ён вост шю іна сказаў: «Нягледзячы на тое, што я вельмі шмат разоў выконвала партыю Лючыі, я старанна рэпетыравала ўсе дзве выступленні. І ўсе-такі перад выходам на сцэну я б'ю ўпершыню ў Савецкім Саюзе. Я прыехала ў краіну, людзі якой вялікі пахлонікі музыкі. Інакш і не можна быць: Расія — радзіма Чайкоўскага, Мусаргскага, Глінка, іхныя выдатныя кампазітары. Так, я хвалюся... Аб тым, які спявала, я дэдавалася па бурны апладысменты. Для мяне гэта быў незвычайны вечар. Я выступала ў многіх тэатрах свету, але нічога падобнага не сустракала. Савецкі глядач — самы лепшы глядач. За»

Рэнатэ Скотэ (АДН).

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАШКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: А. І. АЗГУР, Г. М. БУРАЖІН, А. І. БУТАКОЎ, К. Л. ГУБАРЭВІЧ, Т. А. ДУКОВА, Г. М. ЗАГАРОДНІ, В. У. ІВАШЫН, А. М. КАМІЖУРЭВІЧ, В. Е. ПАДЫГІНА, П. М. МАКАЛ, А. Н. МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), Р. К. САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), І. А. САНКОВА, З. Ф. СТОМА, М. Г. ТКАЧОУ, Р. П. ШЫРМА.

АД ПЕРАКОПА ДА ГЕНУІ

[Зканчатне. Пачатак на 2-й стар.]

Ацёрскіх удач у фільме няма. Ненадоўга паяўляецца на экране Вароўскі, але артыст К. Клетнік надзяліў яго вобраз дакладнай характарысцю, выявіў яго яркія, запамінальныя. Пры поўнай гістарычнай дакладнасці вобраза Лойд-Джорджа (артыст Ул. Белукаў), Варту (артыст С. Марцінсон), германскага канцлера Вірта, дэлегатаў Японіі, Бельгіі і іншых краін, ім у той жа час наддана выкананымі дакладнасцю чалавечая. Дакладна перададзены адценні паводзіў на ўзаемаадносінах дэлегатаў буржуазных краін паміж сабой, а таксама паміж ім і савецкімі дэлегатамі. І тут аўтары фільма таксама ўжываюць прэмыя смяльы, маючы падзеі яркімі, саванітымі мазамі. Яны паказваюць дэлегатаў Германіі ў начныя халахат (савецкія дыпламаты павялі справу так, што немцам спатрабілася тэрмінова падпісаць Гапалскі дагавор з намай краінай). Аўтары пераканаўча і тонка падкрэслваюць чыніуюю келіваць замежных дэлегатаў, якія ідуць на любія выгады для іх дзеліні, не лічыцца з інтэрэсамі і волі свайх народаў. Усе гэта чытка было паказваць, грунтоўчыся на канкрэтных гістарычных фактах і падзеях. І ўсё гэта — зроблена ў фільме. Пасяджэнне канферэнцыі, спрэчкі, выступленне Чырверына — яні, здавалася б, непадладны для вылучэння вырашэння матэрыяла. А ў якую захапляючую, поўную драматычнай напружанасці, развіваецца гэтая сцэна — адна з цэнтральных у фільме..

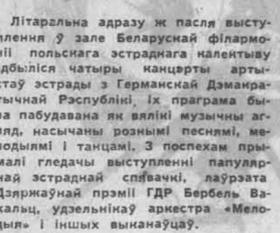
Унутраны канфлікт, канфлікт светапогляду, прычыповая розніца паціпц зарубежных і савецкіх дэлеганцаў, умяла пададзеныя аўтарам у гэтым і радзе іншых эпізодаў, хвалююць, падаюць увагу глядачоў. Гэтыя генуэзскія эпізоды вырашаны сапраўды мастацкімі сродкамі. І тут — прычыповая перамога аўтара фільма. Перамога тым больш важкая, што ў фільме дадзена і многа каштоўнага пазнавальнага матэрыяла. Глядач шмат даведаецца пра сутнасць паціпц многіх краін; пра супярэчнасць паміж ім і пра сутнасць паціпц савецкай дэлегацыі, пра-

дыктаванай Інтэрэсамі справы міру і сацыялізма. І аб тым, які умела пасляны савецкага народа адстойваў, сцвярджаючы гэтую паціпцю яшчэ 40 гадоў назад.

Але аўтары фільма не забываюць і пра дэс герояў, з якімі мы сустракаемся ў пачатку фільма. Аднак арганічна ўключыць іх у апавяданне, пабудаванае на канкрэтных гістарычных матэрыялах, становіцца ўсё цяжэй. Актыўнасць вобраза Глашы, якая, нарэшце, цалкам зразумела Базылікава, паверыла яго, стала яго жонкай і накіравалася разам з ім і прыёмным сынам Шурман на граніцу, траціца, Глаша становіцца толькі свядкай падзей. Тут толькі некалькі былога капітана, а цяпер эмігранта Русанава, успрымаецца як сумны, але пераканальны доказ таго, што барацьба не скончана і пільнасць доўга яшчэ будзе неабходна.

Эпізод смерці Глашы, развіццё з ёю знаёмых і мюства не знаёмых людзей, заключныя словы аб тым, што ленінскі заклік да міру і розуму будзе пачуць чалавечтвам і вызначыць яго жыццё на доўгія часы — гэтым завяршаецца яры і хвалюючы кінавор.

І ўсё ж у апошні часткі фільма аўтары зноўкі цімівалі ўнеслі наўрадці патрэбныя элементы дэталіраваня. Зразумела, паказаць беспаспеху, якія чыкала нашых пасланцоў, метады барацьбы ворагаў, якія не спыніліся перад злычынствам, было неабходна. Так было ў сапраўднасці. Ад рук збойцаў загінулі наш пасол Вароўскі, дыпкур'ер Тэадор Нэтэ і іншыя. Гаворка ідзе толькі аб стылістыцы выканання гэтых сцэн у фільме. Сягон эпізоды, у якіх апавядаецца пра злычынства, застаюцца як бы за кадрам. Гэтым сцэнам наддана залішня таямнічасць, дэталіўнасць. Ражысёр тут яўна захціўся матэрыялам. Так, між іншым, здарылася і ў сцэнах, дзе паказана чорная бірна першых дзён пэла. Тут аўтар захапляецца сакавіцкім тыпам, канкрэтнасцю абставін, знешняй выразаісцю матэрыялу і дэс, бадай, больш замалёвак, чым патрабава. А галоўнае, у гэтым налідаюцца «фактары» неян губляецца асноўная думка апавядання. На хвалюны з'яўляецца фігура «чырволага кушча», і не вельмі яс-

Літаральна адразу ж пасля выступлення ў зале Беларускай філармоніі польскага эстраднага калектыву артыстаў эстрады з Гарманікай Дэмакратычнай Рэспублікі, іх падважана іх вялікі музычны галд, насчынаю розныя песні, мелодыі і танцамі. З 3-х поспяха прымаклі глядачы выступленні папулярнай эстраднай спявачкі, лаўрата Дзяржаўнай прэміі ГДР Бербель Вахальц, удзельніку аркестра «Мелоды» і іншых выканаўцаў.

На здымку спяваюць Бербель Вахальц і Армін Кемпф.

Фота С. ЧЫРЭШКІНА.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

поўнай адвадвенцыі з ражысёрскай задумай. Грамадзянская вайна паказана ў тонах суровых, сухых і мужных. У агульны лад апаздана добра «кладуцца» і дынамічныя, арыгінальна востра пабудаваныя эпізоды адступлення, пачона нашых войнаў за белавардзейцамі, інтэрвінтамі, і эпізоды больш «бытавога» плана, якія папярэднячаюць уцекам палонных ворагаў. І звязаныя з ім, насычанія лірыкарамантычным адценнем сцэны сустрач, гутарак Базылікава з Глашай на беразе мора. Карціны чорнага рынку, маскоўскага жыцця ў дні ноза, зразумела, прымуслілі апэратара стварыць дынамічныя жанравыя замалёўкі, выразаіны «партрэты» цікавых персанажаў. Мітуслівая атмасфера базару ўрываецца на экран ненадоўга, яна апрадана драматычным матэрыялам. А вост паказваючы Глашу ў інтэрвіце мастацкага вучылішча, аўтары з'яўляюць «вжытышны» матэрыял. Тут і майстарыя мастакоў і карціны статуі. Сцэна размовы Глашы з Базылікавым прыходзіць срод твораў мастацтва і вырашана крыху мудрагеліста, «краўцы» не збавення апрадана, наглядзеіца любаванне формай. Але гэта — адзін раз у фільме. У «генуэзскім комплексе» работа апэратара, мастака набывае строгасць, выразаінасць. Хоць часам — у эпізодах сустрач асобных дэлеганцаў, прыёму ўдзельнікаў канферэнцыі на ваенным караблі і некалькіх іншых, дзе шюга персанажаў і недастаткова выразаі пабудаваны мізансцэны, гэтай выразаінасці і янасіці і не халае. Выўрленчае вырашэнне сцэны самой канферэнцыі выдатнае. Імяна на тым, што трэба, імяна на тым, хто патрабен, спынае нашу увагу кінаапарат, падкрэслваючы дэталі, якія найлепшым чынам перадаюць атмасферу канферэнцыі, маючы паводзіны і стаі яе ўдзельнікаў.

І калі «Масква — Генуя» не стала шэдэўрам савецкага кінамастацтва, дык яна ўсё ж у значнай меры ўзагаіцала новымі прыёмамі і вырашэннямі гісторыка-рэвалюцыйную тэму.

Фільм па праву можна лічыць вялікай перамогай кінамастацтва Беларусі, значнай з'явай савецкай кінамастаграфіі. А гэта — не мала.

Масква.

15 верасня

Першая праграма. 16.55 — вершы Менавіліца чытае А. Петрасю (у запісцы відэамагнітафон). 17.25 — «Дажыжы», тэлевізійны фільм. 17.50 — праграма перадач. 17.55 — для малшю, «Вясна аб спячэй царэўні», Тэлефільм «Тарасаша», тэлебачанне. 18.30 — тэлевізійныя навіны. 18.50 — Дж. Уотэн. «Саўдзелніцтва ў збойнасці». Тэлеспектакль. 2 частка (М). 19.5 — футбол «Тарпеда» (Масква) — «Волга» (Горькі) (М). 20.45 — «Раскаты аб гераізме». Выступне пісьменнік С. Смірнов (М). 21.30 — тэлевізійныя навіны (М). 22.00 — «Універсітэт» прадагатычны ведаў. «Ші разумеюць бакшы свае дзіця?» Рэпартаж са шчына-Інтэрына № 7.

Другая праграма. 17.15 — праграма перадач (М). 17.20 — для школьнікаў. «Шлях да музыкі». Перадача «Земліна града». 18.00 — тэлевізійныя навіны (М). 18.10 — «На палях краіны» (М). 18.50 — «Кіно» (М). Тэлефільм «Сібір». Дакументальны фільм. 21.30 — тэлевізійныя навіны (М). 22.00 — «У офісе» «Малодосць». «На форумі, юнацтва» (М).

16 верасня

Першая праграма. 11.00 — «Шчасце трэба берачы». Мастацкі фільм. 16.25 — праграма перадач. 16.30 — для малшю. «Як тэлевізор мадыфікаваў жыццё кары». Фільм «Ленінградская студыя тэлебачання». 17.00 — для школьнікаў. «Дарогі пятага квітэнта». Наўслова-папулярны фільм. 17.50 — тэлевізійныя навіны. 18.00 — Форум моладзі адкрыты Урачыства адкрыцця і канцэрт (М). Другая праграма. 16.55 — праграма перадач. 17.00 — для школьнікаў. Расказы аб Маскве. «Цярпячы бундэвар» (М). 17.50 — тэлевізійныя навіны (М). 18.00 — кінаварыс. 18.20 — «Тэатральныя агні». Сцэны са спектакляў маскоўскіх тэатраў. 19.20 — рэпартаж з Мінскага трактарнага завода (на Маскву). 19.30 — «Знайдзіцеся». «Лягушак жыць». Мастацкі фільм.

16 верасня

Першая праграма. 11.00 — «Шчасце трэба берачы». Мастацкі фільм. 16.25 — праграма перадач. 16.30 — для малшю. «Як тэлевізор мадыфікаваў жыццё кары». Фільм «Ленінградская студыя тэлебачання». 17.00 — для школьнікаў. «Дарогі пятага квітэнта». Наўслова-папулярны фільм. 17.50 — тэлевізійныя навіны. 18.00 — Форум моладзі адкрыты Урачыства адкрыцця і канцэрт (М). Другая праграма. 16.55 — праграма перадач. 17.00 — для школьнікаў. Расказы аб Маскве. «Цярпячы бундэвар» (М). 17.50 — тэлевізійныя навіны (М). 18.00 — кінаварыс. 18.20 — «Тэатральныя агні». Сцэны са спектакляў маскоўскіх тэатраў. 19.20 — рэпартаж з Мінскага трактарнага завода (на Маскву). 19.30 — «Знайдзіцеся». «Лягушак жыць». Мастацкі фільм.

17 верасня

Першая праграма. 16.45 — праграма перадач. 16.50 — для малшю. Мультиплексіны фільм «Новы дэмон». 17.00 — «Тэх і адчынілі». Тэлефільм аб летнім апацуючы «Ленінград». Дзяржаўнага раёна. 17.15 — для юнацтва. М. Жыгіт «Нічога падобнага». Прэм'ера тэлеспектакля (М). 18.00 — тэлевізійныя навіны. 18.10 — мастацкі фільм «Калет». 19.55 — футбол «Дынама» (Мінск) — «ІСКА» (Масква) (М). 20.45 — «Ябынч разліду» — аб рэалізацыі гародніны і са

16 верасня

Вясня. Каротнаметражны фільм. астафета навін (М). 18.00 — тэлевізійныя навіны (М). 18.10 — «Навуна — вытворчасці». Тэлефільм (М). 18.45 — мастацкі фільм «Тры залатыя валасы дэда Усвадэ». 17.15 — «У дзесятых квадраце» «Вольга». Кінаварыс. 17.25 — «Наш кон

17 верасня

Міністэрства культуры БССР вызывае глыбокае спачуванне намесніку міністра культуры БССР Мачуліну Р. Г. з прычыны напатаўшага яго гора — смерці маці.

Праўленне Саюза пісьменнікаў БССР вызывае спачуванне крытыку Юліі Іван з прычыны напатаўшага яе гора — смерці бацькі.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць у аўторак і пятніцу.

НАШ АДРАС І ТЭЛЕФОН:

г. Мінск, вул. Захарова, 19. Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 3-24-61, намесніку галоўнага рэдактара — 3-25-25, адказнага сакратара — 3-44-04, аддзела літаратуры — 3-24-62, аддзела мастацтва — 3-24-62, аддзела культуры — 3-22-04, аддзела інфармацыі — 3-44-04, выдавецтва — 3-19-52, бухгалтэрыі — 3-11-03.

«Літаратура і искусство» — орган Міністэрства культуры і правлення Саюза пісьматэляў БССР. Мінск.

Індэкс 63856. Друкарня выдавецтва «Звязда». АТ 03097